

ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

3^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Τοπικής Ιστορίας και Εκπαίδευσης
Η Μικρασιατική Καταστροφή και η διδακτική προσέγγισή της

στο σύγχρονο σχολείο

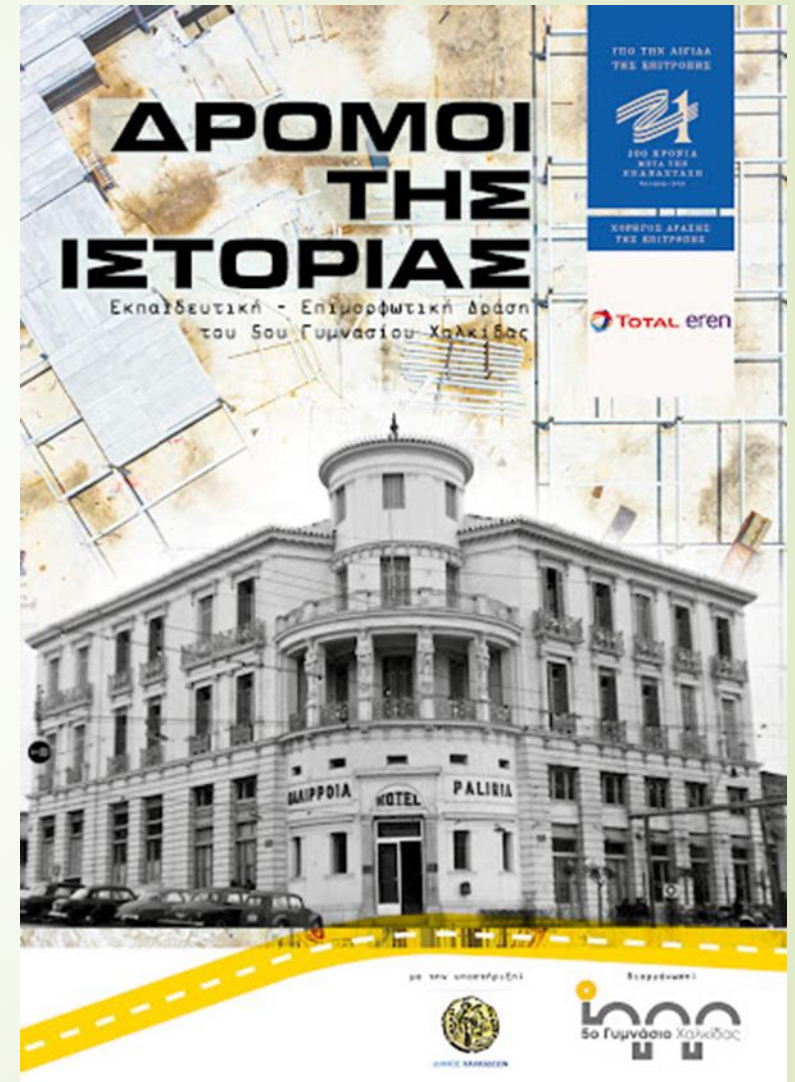
Χαλκίδα 27-29 Ιανουαρίου 2023

5^ο Πρότυπο Γυμνάσιο Χαλκίδας

Όμιλος Ιστορίας «Δρόμοι της Ιστορίας»

Με αφετηρία τοπόσημα της πόλης μας:

- ▶ μελετάμε πτυχές της ελληνικής ιστορίας
- ▶ αξιοποιούμε ιστορικές πηγές, τεκμήρια και προφορικές μαρτυρίες
- ▶ συνδέουμε την Τοπική με τη Γενική Ιστορία
- ▶ αναδεικνύουμε τη σημασία της Προφορικής Ιστορίας για τα άτομα και την κοινότητα

Στο β' τετράμηνο του σχολικού έτους 2021-2022 μελετήσαμε πτυχές του θέματος της Μικρασιατικής Καταστροφής με κύριους στόχους:

- ▶ να γνωρίσουμε τη ζωή των Ελλήνων της Μικράς Ασίας και τους παράγοντες που οδήγησαν στην Καταστροφή και τον ξεριζωμό
- ▶ να καλλιεργήσουμε δεξιότητες αξιολόγησης και ανάλυσης ιστορικών πηγών και προφορικών μαρτυριών
- ▶ να αντιληφθούμε τη σημασία της προφορικής μαρτυρίας στην καταγραφή της ιστορίας
- ▶ να προβληματιστούμε για το διαχρονικό φαινόμενο της προσφυγιάς και τις τραυματικές συνέπειες στις επόμενες γενιές
- ▶ να καλλιεργήσουμε ψηφιακές δεξιότητες και δεξιότητες συνεργασίας

[Αρχική](#) [Ο Διαγωνισμός](#) [Εκπαιδ. Υλικό](#) [Αξιολόγηση](#) [Αποτελέσματα](#) [Εκδήλωση Βράβευσης](#) [FAQs](#) [Επικοινωνία](#)

Καλώς ήρθατε στον Μαθητικό Διαγωνισμό

Προσφυγικά Μονοπάτια

Χαρτογραφώντας τις ιστορίες των προσφύγων 100 χρόνια μετά το 1922

Διαγωνισμός «Προσφυγικά Μονοπάτια, χαρτογραφώντας τις ιστορίες των προσφύγων 100 χρόνια μετά»

- ▶ Καταγραφή ιστοριών προσφύγων της μικρασιατικής καταστροφής
 - ▶ Δημιουργία ψηφιακών χαρτών με το λογισμικό ArcGis
 - ▶ Έρευνα για τον εμπλουτισμό των ιστοριών με οπτικοακουστικό υλικό
 - ▶ Αξιολόγηση και παρουσίαση των εργασιών στο ψηφιακό αποθετήριο της Spotlight on Innovation
-

Α' φάση: Ευαισθητοποίηση – Ιστορικό πλαίσιο

- ▶ Ντοκιμαντέρ για την καταστροφή της Σμύρνης και την πορεία των προσφύγων
- ▶ Θεατρικές παραστάσεις
- ▶ Φωτογραφικό υλικό
- ▶ Λογοτεχνικά κείμενα
- ▶ Τραγούδια
- ▶ Συνεντεύξεις μικρασιατών προσφύγων ήδη δημοσιευμένες

Β' φάση: Προετοιμασία και συνέντευξη

α) Διαμόρφωση ερωτηματολογίου :

- Έρευνα σε σελίδες μικρασιάτικων συλλόγων, Ι.Μ.Ε., ομάδων προφορικής ιστορίας
- Αξιοποίηση οδηγών συνέντευξης και διασκευή ερωτηματολογίου
- Επιλογή ερωτήσεων και διαμόρφωση αξόνων συνέντευξης
- Δοκιμαστική εφαρμογή

β) Προετοιμασία συνέντευξης :

- Επιλογή προσώπων
- Διαμόρφωση χώρου και κατάλληλος εξοπλισμός

Οι μαρτυρίες:

- ▶ Η κυρία Αρετή Γιαννακούλα μας αφηγήθηκε την ιστορία της μητέρας της Ευρώπης Λαζαρίδη που από τη Φάτσα του Πόντου έφτασε ως πρόσφυγας στη Δράμα το 1922

Οι μαρτυρίες:

- ▶ Η κυρία Φωτεινή Καραούσογλου μας μίλησε για τη μητέρα της, Αγγελική Κουλόγλου, που ήρθε στην Ελλάδα από τα Φάρασα της Καππαδοκίας με την οικογένειά της το 1924, σε ηλικία 14 ετών

Οι μαρτυρίες:

- ▶ Ακούσαμε τις μαρτυρίες
 - ▶ Κάναμε ερωτήσεις
 - ▶ Επεξεργαστήκαμε το υλικό
 - ▶ Διαμορφώσαμε την αφήγηση
 - ▶ Αναζητήσαμε τεκμήρια και πηγές
 - ▶ Δημιουργήσαμε ηλεκτρονικούς χάρτες (storymaps)
-

Γ' Φάση: Οι ιστορίες μας:

«Πόντος, άλλη μια ιστορία ξεριζωμού...»

Η αφήγηση αυτή δημιουργήθηκε από τους μαθητές του σχολείου Κυριακούλη Κωνσταντίνο, Λειβαδίτη Νικόλαο και τις μαθήτριες Αργυρίου Αιμιλία, Ζουμή Αργυρώ και Λουκά Σοφία - Ελευθερία στο πλαίσιο του μαθητικού διαγωνισμού "Προσφυγικά μονοπάτια - Χαρτογραφώντας τις ιστορίες των προσφύγων 100 χρόνια μετά το 1922"

Πόντος, άλλη μια ιστορία ξεριζωμού...

«Από τα Φάρασα στη Δράμα, ο ξεριζωμός, το ταξίδι, η νέα πατρίδα»

Η αφήγηση αυτή δημιουργήθηκε από τους μαθητές του σχολείου Βαρελά Ιωάννη, Λειβαδίτη Νικόλαο, Τοτό Αλέξανδρο και τις μαθήτριες Λύρα Σπυριδούλα και Ασημίδη Παρασκευή-Αντωνία στα πλαίσια του Μαθητικού Διαγωνισμού "Προσφυγικά Μονοπάτια-Χαρτογραφώντας τις ιστορίες των προσφύγων 100 χρόνια μετά το 1922"

Από τα Φάρασα στη Δράμα, ο ξεριζωμός, το ταξίδι, η νέα πατρίδα

Αξιολόγηση-Αναστοχασμός

- Προσπαθήσαμε να αξιοποιήσουμε:
 - Διερευνητική-συνεργατική μάθηση
 - Διαθεματικότητα
 - Βιωματική-ενεργητική προσέγγιση
 - Ποικιλία πηγών
 - Ψηφιακές δεξιότητες και επικοινωνιακές δεξιότητες

Πετύχαμε	Μας δυσκόλεψε
Ενδιαφέρον μαθητών/τριών Ενεργή συμμετοχή Γνώσεις και προβληματισμοί Τεκμηρίωση προφορικών μαρτυριών	Περιορισμένος χρόνος Έλλειψη εμπειρίας Άγνωστο λογισμικό ArcGis

«Πόντος, άλλη μια ιστορία ξεριζωμού...»

Η Φάτσα πριν τη μικρασιατική
καταστροφή

Η Φάτσα σήμερα

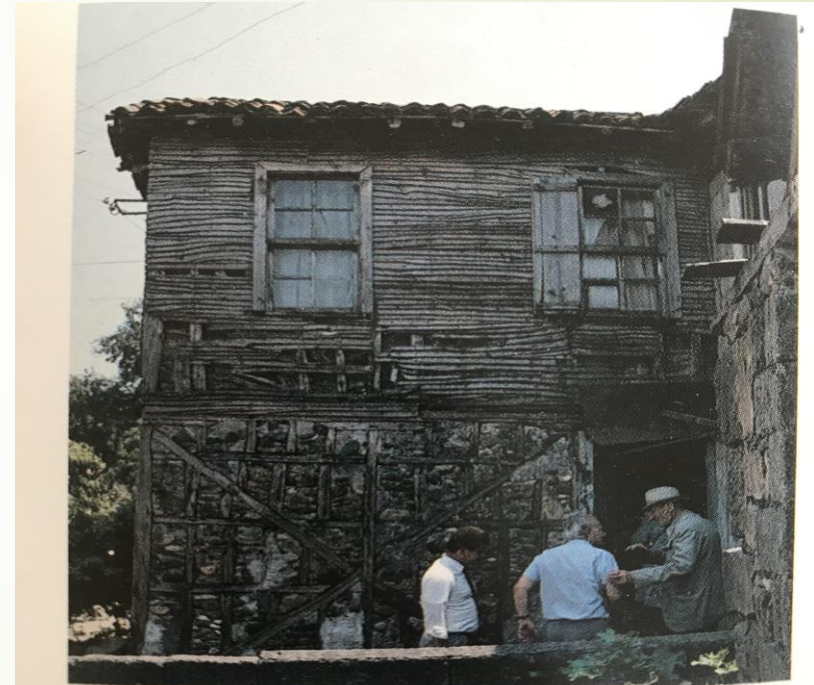

Το σπίτι της οικογένειας το 1998 όταν οι Τούρκοι ένοικοι δήλωναν:

"Κακώς κατοικούμε τώρα εμείς εδώ. Δικό σας είναι το σπίτι!"

Φάτσα: επίσκεψη στο πατρικό σπίτι του Δ. Λαζαρίδη.

Η είσοδος του πατρικού σπιτιού του Δ. Λαζαρίδη στη Φάτσα.

Μάθαμε για τη ζωή στον Πόντο, τις ασχολίες, τα έθιμα, τα παρχάρια...

"Πήγαιναν σε λιβάδια πάνω στα βουνά, είχαν σπιτάκια και έφτιαχναν γαλακτερά προϊόντα, τα τυριά τους, τα βούτυρά τους για να προετοιμαστούν για τον χειμώνα."

Ύστερα ήρθαν οι διωγμοί κι ο ξεριζωμός

- ▶ "Τον πατέρα της Ευρώπης Λαζαρίδη τον πήρανε οι Τούρκοι. "Κρύφτηκε μέσα στο σπίτι και τα μικρά κοριτσάκια, η Ευρώπη με την αδερφή της, κρύφτηκαν στα κηπευτικά, ανάμεσα στα λάχανα. Οι Τούρκοι, αν και έψαχναν και δεν τον έβρισκαν. Όμως η αδερφή της από φόβο φώναξε "πατέρα" και τότε κατάλαβαν ότι κάπου κρύβεται. Έψαξαν ξανά, τον βρήκαν και τον συνέλαβαν. Από τότε δεν τον ξαναείδαν...
- ▶ Σε ηλικία περίπου 15 χρονών, λίγο πριν φύγουν από τον Πόντο παντρεύτηκε τον Ανέστη. Όμως όταν έγινε ο μεγάλος διωγμός και η σύλληψη των ανδρών στην Αμάσεια, τον κρέμασαν στην πλατεία μαζί με άλλους 47 άνδρες.
- ▶ Το 1922, λοιπόν, χωρίς σύζυγο και με ένα μωρό λίγων μηνών η Ευρώπη Λαζαρίδη μπήκε σε ένα πλοίο στην Τραπεζούντα για να γλιτώσει.

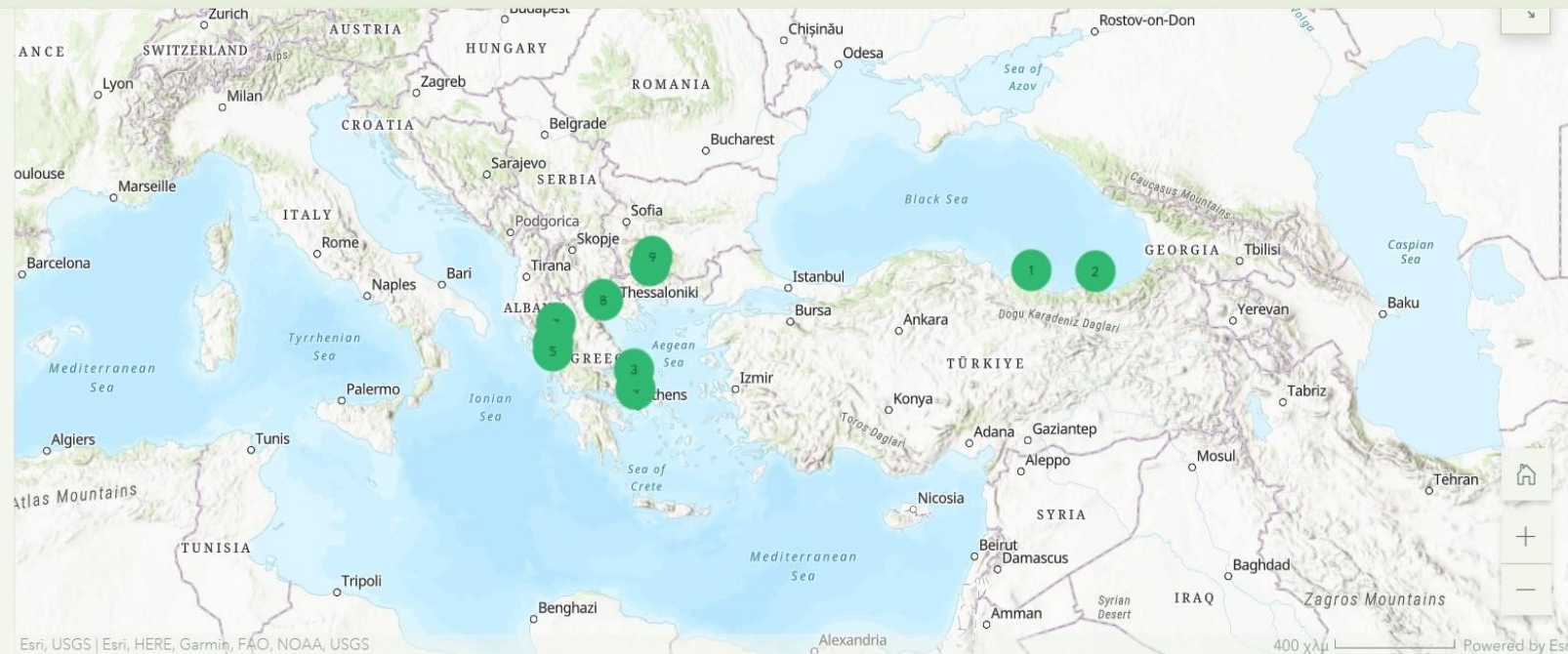
Το ταξίδι της προσφυγιάς

Τραπεζούντα, Πειραιάς, Πρέβεζα, Λούρος ποταμός, Ιωάννινα, Κατερίνη

Πόντος, άλλη μια ιστορία ξεριζωμού...

[Φάτσα, Πόντος](#) Το σπίτι της οικογένειας Η καθημερινή ζωή Ενδυμασία Απόκριες - Διασκέδαση Τανωμένος σορβάς Παρχάρια Οι διωγμοί Ο ξεριζωμός Ταξίδι χι →

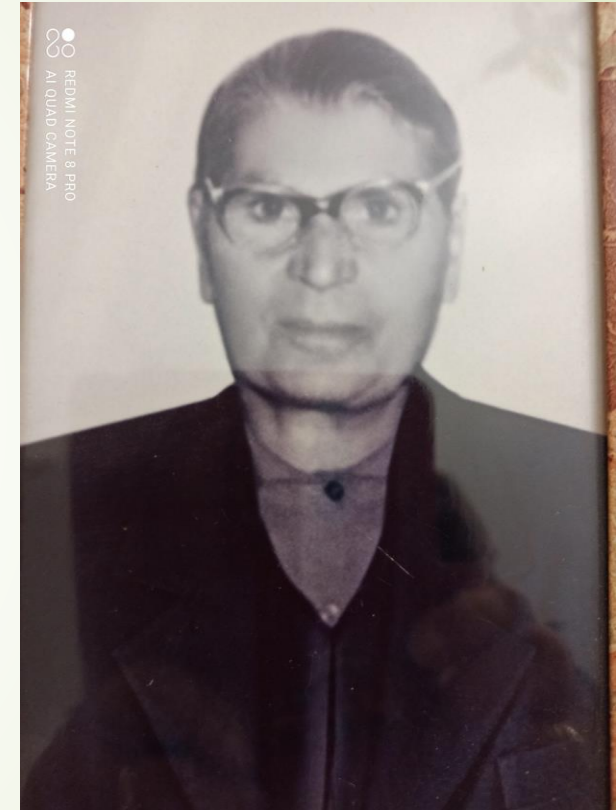
Οι σταθμοί στο μονοπάτι της προσφυγιάς

Σιδηρόνερο Δράμας, ο νέος τόπος εγκατάστασης της οικογένειας

Από τα Φάρασα στη Δράμα, ο ξεριζωμός, το ταξίδι, η νέα πατρίδα

- Η κυρία Φωτεινή θυμάται τις διηγήσεις της μητέρας της για τις συνθήκες ζωής της οικογένειας στα Φάρασα: «Ζούσαν στον Βαρασό και η ασχολία της οικογένειας ήτανε η κτηνοτροφία, τα κηπευτικά και τα χωράφια. Η ζωή τους εκεί ήταν πολύ καλή και η σχέση τους με τους Τούρκους ήταν επίσης καλή. Ήτανε άνθρωποι της δουλειάς, όχι ευκατάστατοι, αλλά ζούσαν καλά. Μετά από κει, τότε που έγινε η ανταλλαγή, τότε χάλασαν τα πράγματα.»
- Της έλεγε η μητέρα της για τις βιαιοπραγίες των Τσέτηδων εναντίον των Ελλήνων, πως κλέβανε, εκβιάζανε και τρομοκρατούσαν τον κόσμο που κλεινόταν από νωρίς στα σπίτια, ιδίως τα κορίτσια, από τον φόβο των Τσέτηδων.
- Τότε, ο «Παπαφέντης», ο πνευματικός αρχηγός του χωριού, ο μετέπειτα αναγνωρισμένος ως Άγιος Αρσένιος ο Καππαδόκης, πήρε την απόφαση να οδηγήσει το «κοπάδι» του στην Ελλάδα. «Θα πάρω το κοπάδι μου και θα φύγουμε, θα πάμε στην Ελλάδα».

Από τα Φάρασα στη Δράμα, ο ξεριζωμός, το ταξίδι, η νέα πατρίδα

- ▶ Πήρανε τις εικόνες τους και ότι μπορούσε να κουβαλήσει ο καθένας, χρήματα, αν είχαν και λίγο ψωμί για τον δρόμο, είχανε μαζί μικρά παιδιά και ηλικιωμένους που δυσκόλευαν την πορεία, περπατούσαν, σταματούσαν κάπου κάπου, πλαγιάζανε και μετά ξεκινούσαν πάλι. Τα μικρά παιδιά πεινούσαν, πολλοί ηλικιωμένοι δεν άντεξαν και πέθαναν στον δρόμο. Εκεί σταματούσαν την πορεία, σκάβανε, τους χώνανε και συνέχιζαν πάλι.
- ▶ Μετά από 5-6 ημέρες δύσκολη πορεία έφτασαν στη θάλασσα και επιβιβάστηκαν στο καράβι. Το μεγαλύτερο μέρος των προσφύγων από την Καππαδοκία κατευθύνθηκε προς το λιμάνι της Μερσίνας, στη Νότια Μικρά Ασία, για να επιβιβαστεί στα πλοία που τους οδήγησαν μετά από αρκετές μέρες ταλαιπωρίας στον Πειραιά. Ίσως αυτό να είναι και το λιμάνι της αφήγησης της κυρίας Φωτεινής, καθώς δεν το θυμάται πλέον.

Από τα Φάρασα στη Δράμα, ο ξεριζωμός, το ταξίδι, η νέα πατρίδα

Από τα Φάρασα στη Δράμα

← [Πηγές](#) [Το δέσιμο των προσφύγων](#) [Προσκύνημα στο πατρικό](#) [Φαρασιώτικες μαγειρικές](#) [Γλέντια και χοροί](#) [Η Φαρασιώτικη διάλεκτος](#) [Στον χάρτη](#) [Συντελεστές](#)

1 Φάρασα Καππαδοκίας
2 Μερσίνη Τουρκίας
3 Άγιος Γεώργιος Πειραιά
4 Κέρκυρα
5 Πλατύ Ημαθίας
6 Πρασινάδα Δράμας
7 Χωριστή Δράμας
8 Πετρούσα Δράμας

Esri, HERE, Garmin, FAO, NOAA, USGS

300 χλμ

Powered by Esri

Το ταξίδι της προσφυγιάς της Αγγελικής Καροπούλου

Από τα Φάρασα στη Δράμα, ο ξεριζωμός, το ταξίδι, η νέα πατρίδα

- ▶ Στη διάρκεια της συνέντευξης η κυρία Φωτεινή αναφέρει αρκετές φορές «Εμείς είμαστε Φαρασιώτες», «Εμείς είμαστε Καισαρειώτες, Φαράσανοι λεγόμαστε και η γλώσσα μας είναι φαρασιώτικη», «Έχουμε σύλλογο στο Μοσχάτο», «Και τώρα ακόμα μιλάμε στη γλώσσα μας, δεν την αφήνουμε»
- ▶ Η **Καππαδοκική διάλεκτος** είναι ελληνογενής διάλεκτος που μιλιόταν στην Καππαδοκία της σημερινής κεντρικής Τουρκίας και περιλάμβανε τρεις ομάδες ιδιωμάτων (με βάση γλωσσογεωγραφικούς παράγοντες): το ιδίωμα των Φαράσων (και άλλων έξι χωριών που βρίσκονταν στην ίδια κοιλάδα) ήταν ένα από αυτά.

Από τα Φάρασα στη Δράμα, ο ξεριζωμός, το ταξίδι, η νέα πατρίδα

Από τα Φάρασα στη Δράμα, ο ξεριζωμός, το ταξίδι, η νέα πατρίδα

- ▶ Ολόκληρες τις ιστορίες μας μπορείτε να δείτε στο αποθετήριο/ψηφιακή βιβλιοθήκη όλων των εργασιών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του Πανελληνίου Μαθητικού Διαγωνισμού

<https://mapcompetition.gr/istories/>

- ▶ Πόντος, άλλη μια ιστορία ξεριζωμού

<https://storymaps.arcgis.com/stories/6ac2df09323c468aaebde46daa4dd3c6>

- ▶ Από τα Φάρασα στη Δράμα, ο ξεριζωμός, το ταξίδι, η νέα πατρίδα

<https://storymaps.arcgis.com/stories/bf2794204a3043f18fe114724c3a0c00>

Ευχαριστούμε που μας ακούσατε

Όμιλος Ιστορίας 5^{ου} Προτύπου Γυμνασίου Χαλκίδας

«ΔΡΟΜΟΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ»

